

Bölüm 20

İŞ HIJYENİ

Prof. Dr. Elçin YOLDAŞCAN

20.1 Tanım

Hijyen; Sağlığın korunması, geliştirilmesi, yaşamın uzun sürmesi için sağlık bilgilerini sentezleyerek uygulayan ve bütüncül yaklaşım gerektiren bilimdir. Çalışma ortamında hijyen uygulamaları, endüstriyel ya da İş hijyeni olarak anılır. İş hijyeni, güvenli ve sağlıklı çalışma ortamı oluşturulmasında ve kimyasal, fiziksel, radyolojik, biyolojik ve ergonomik faktörlerden kaynaklanan hastalık ya da kazaların önlenmesi için iş ve diğer çevresel etmenlerin değerlendirmesi ve izlenmesi için program oluşturulması ve uygulanması işlemlerini yürütür. Çalışma ortamında bulunan sağlık risklerinin önceden tahmini, tanınması, değerlendirilmesi ve kontrol edilmesi ile çalışanların sağlık ve iyilik durumunun korunması ve toplum güvenliğinin sağlanmasını amaçlayan disiplindir.

İş hijyeni uygulamaları ile iş ve işin yürütümü ile ortaya çıkan etkenler tanınır, sağlığı hangi yönde ve nasıl etkilediklerini ve etkileme düzeylerini saptanıp sağlığa etkilerini yok etmek için yöntemler geliştirilir. Buna ek olarak işyerinde genel ve kişisel hijyen kuralları sağlanır.

20.2 Amaç ve Yasal Dayanaklar

İş hijyeni uygulamasının temel amacı: Tüm çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik hallerini en üst düzeye getirmek ve bunu sürdürmek, çalışma ortamı ve çalışma koşullarının yol açabileceği sorunları ortaya koymak ve sağlığı bozabilecek her türlü etkene karşı çalışanları korumak, aynı zamanda iş yerlerinde teknik korunma önlemlerinin alınması ve kişisel etkinliğin ve konforun sağlanması, çalışma ortamında bulunan sağlık risklerine karşı teknik korunmanın oluşturulması, işyeri ortak sağlık servislerinin kurulması, işyerlerinde ilk yardım yapılması, iş kazaları ve meslek hastalıklarının en aza indirilmesi, meslek hastalıkları tanılarının erken evrede konması, işle ilgili hastalıkların ortaya çıkarılmasıdır.

İş yerlerinde İSG yönünden yapılacak risk değerlendirmesinin usul ve esaslarını düzenlemek amacıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 29.12.2012 tarihli Resmî

Saç ve Saçlı Deri Temizliği

- İşin durumuna göre saçın yıkanma sıklıkları değişebilir.
- İş ortamından çıkmadan kontaminasyonun uzaklaştırılması sağlam kişileri korumak için önemlidir.
- Kirleticilerin olmadığı işyerlerinde çalışanların her gün yıkanması olası değilse en az haftada iki kez yıkanması gerekir.
- Olası ektoparazitler için eğitimler yapılmalı ve erken tanı koyulmalıdır.

Ayak Bakımı

Dikkat Edilecek Noktalar

- Ayakların her gün yıkanması, yıkandıktan sonra özellikle parmak aralarının iyice kulanması gerekir. Aksi hâlde nemli ortam mantar enfeksiyonlarının gelişmesine neden olur.
- Ayak tırnakları düzenli aralıklarla kesilmelidir ancak tırnak batmasını önlemek için ayak tırnaklarının düz kesilmesi önerilir.
- Ayakkabı seçiminde yumuşak, deri, çok yüksek olmayan ve ortopedik olanlar tercih edilmelidir.

Banyo ve Duşlar

Banyo, deri yüzeyinde biriken mikroorganizma, kir, ter ve diğer bileşiklerin uzaklaştırılması ve yüzeysel kirlerin atılması için su ve sabun kullanılarak yapılan işlemdir. Özellikle işyerlerindeki gözle görülür kirlenme kadar biyolojik ve kimyasal kirlenmelerde de önemlidir. Deri temizliğinde kullanılacak sabunun pH'nın 5,5 olması, yıkanma suyu sıcaklığının 35 °C – 38 °C olması önerilmektedir, kullanılan sabun, lif ve keseler kişisel olmalıdır.

Kaynaklar

- Encyclopaedia of Occupational Health and Safety, http://www.ilo.org/safework/WCMS_113329/lang--en/index.htm
- Plog, B.A., Ouinlan, P.J., (2005). Fundamentals of Industrial Hygiene. USA: National Safety Council.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulama Rehberi, ÇSGB Yayın No. 09, ISBN: 978-605-4971-02-2.
- Cahit Erkan . İş Sağlığı Ankara Üniversitesi yayınları no:234, Ankara 1972.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik (07. Nisan. 2004 tarih ve 25426 sayılı Resmî Gazete)
- Stellman , Jeanne Mager (Ed.), Encyclopaedia of Occupational Health and Safety , Fourth Edition, Volume I., ILO Geneva 1998.
- Introduction to Industrial Hygiene for the Non – IH A practical Guide Without the Big Words, OSHA 117, Department of Consumer Business Services
- Occupational Safety and Health Administration <https://www.osha.gov/Publications/OSHA3143/OSHA3143.htm#Industrial>
- 9- *Fundamentals of Industrial Hygiene*. 5th Ed. Plog, Barbara and Patricia Quinlain. Chicago, IL: National Safety Council, 2001.

10. *The Occupational Environment Its Evaluation and Control*. 2nd Ed. Dinardi, Salvatore. Fairfax, VA: American Industrial Hygiene Association, 2003
11. İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, Resmi Gazete Tarihi: 29.12.2012 Resmi Gazete Sayısı: 28512
12. Arman D. El yıkama ve el dezenfeksiyonu. (Editörler: Doğanay M, Ünal S.) Hastane İnfeksiyonları, Hastane İnfeksiyonları Derneği Yayını No:1, Bilimsel Tıp Yayınevi, Ankara, 2003.
13. Çopur B. El yıkama çeşitleri ve dikkat edilecek hususlar. 4. Ulusal Sterilizasyon Dezenfeksiyon Kongresi, 20-24 Nisan 2005, Kongre Kitabı (Editörler: Günaydın M, Saniç A, Gürler B.): 282-286, Bilimsel Tıp Yayınevi, 2005.
14. WHO Guidelines On Hand Hygiene In Health Care (Advanced Draft): A Summary. Clean Hands Are Safer Hands. WHO, 2005.